

GRENLAND FRITEATER

SMUGLERE VSOP
2015

DET GÅR NOK EN TUR TIL!

"Når det har gått bra tre turer, skal en ikke friste den fjerde", sier en overtroisk smugler et sted i Arthur Omres roman. Og jeg må vel medgi at det sikkert er mange gode grunner til ikke å ta opp igjen en tjue år gammel forestilling - særlig når det gikk så bra de første gangene! Men da vi begynte å planlegge teaterfestivalens tjue års jubileum, var det nettopp det jeg fikk lyst til å gjøre: Ta fram en vellagret versjon av "Smuglere", som vi spilte fra 1995 til og med 1998, og børste av støvet. "Smuglere" er nemlig "alle våre uteforestillingerens mor", som min kollega Lars Vik formulerte det. Utendørs vandreteater er blitt Grenland Friteaters varemerke. Men strengt tatt var ikke "Smuglere" den første. På 80-tallet laget vi en rekke korte utendørs forestillinger i Italia og Polen. Det var forestillinger for en husfasade, der hendelser i husets porter, dører og vinduer og måten aktørene dukket opp og forsvant igjen - til fots eller på hjul - var de viktigste virkemidlene, det som teaterfolk kaller "entrées og sortier".

Men det var aldri noen som spurte oss om å lage utendørs teater i Norge. Den idéen var helt vår egen og den kom ut av en mangel. Det var ikke noen gode, store spillelokaler i Forsgrunn. Så da vi begynte å forberede "Smuglere" i 1995 gikk jeg rundt og lette etter steder som kunne være en bra innramming av handlingen - der den brått kunne dukke opp for oss og like brått forsvinne igjen - bokstavelig talt inn og ut av billedrammen. På Sjøfartsmuseet var det muligheter. Hva om vi flyttet på publikum? Hvis vi forandret perspektivet dukket det opp nye "billedrammer" som ga nye situasjoner.

Godt teater er ofte "suppe på en spiker": Med minimale virkemidler - en gest, et blick, en måte å forandre stemmen på - får skuespilleren oss til å se det som ikke er der. Jeg har sett Dario Fo stå alene på en tom scene og trollbinde publikum i timevis uten språk og uten bruk av en eneste rekvisitt. Det var magisk.

"Smuglere" er noe helt annet: "Scenen" er så langt fra tom når skuespillerne gjør sin entré. "Husene står der de. Det har vært et reallt arbeid", som det heter i forestillingsteksten. Noen av dem har stått der i hundre år og har sine egne historier og sin egen patina. Ingen ting er av papp hvis det nå ikke nettopp skal være det: en eske av papp. I "Smuglere" er ting det de er. Et hus er et hus. Et tre er et tre. En sykkel er en sykkel. Hus,

biler, båter, trær, kostymer, rekvisitter, musikk, instrumenter, lys og røyk spiller store roller. Magien ligger i helheten - og i et vell av detaljer.

Det paradoksale er at all denne rikdommen springer ut av det som for tjue år siden var vår fattigdom: Vi hadde ikke råd til noen scenograf eller scenografi. Sånt er dyrt. Som Askeladden kunne vi bare dra fram ting som allerede fantes. Men vi var trent i å "koke suppe på en spiker"! Og så gikk det som i eventyret, at om vi nå bare kunne få på en dress og en hatt og en kjole og om vi kunne spille litt musikk og så til slutt sette litt lys på, så kunne vel dette bli en forestilling for et stort publikum!

Det var det jeg skulle skrive om: alt det ved forestillinga som IKKE har sitt utgangspunkt i Arthur Omre og boka hans. Det er ganske mye. Jeg har bare fått med litt. Forresten så har det vel noe å gjøre med Omre allikevel. Han hadde sansen for detaljene i den materielle verden. "Smuglere" er full av levd liv. Arthur Omre var ikke bare en stor forteller. Han hadde noe å fortelle om også. Mye.

Vel, nå er tida kommet for å prøvesmake smuglervarene. Alle som har vært med å ta en gammel årgangsvin ut av kjelleren vet at det er et sjansespill. Kan hende er vinen stadig full av sødme og liv, men du kan også sitte igjen med noe fargeløst og smakløst skvip. Det er derfor vi har satset på sterkere saker enn vin! Ja, akkurat som Arthur Omre gjorde på 20-tallet. En skikkelig VSOP skulle vel tåle noen år i kjelleren?

"Vi har et bra team... og en jævlige flaks. Vi kommer fram åssen det nå er. Det går nok en tur till!

Bare ikke gå under den stigen!"

Tor Arne Ursin
Regissør

DEN FØRSTE FORFATTEREN PÅ MOLDHAUGEN

Jeg liker å tro at jeg har møtt Arthur Omre. At han satt på en taburett innafor døra hos Busse i Vestregate da jeg var åtte og innom for å kjøpe en minicola som vi stappa med peanøtter. Eller at jeg sykla forbi ham mens han strevde seg opp den strie Byebakken på vei til det vesle huset sitt på Moldhaugen, på Pønten, nærmeste nabo til Sjømannshjemmet. Det jeg vet er at han var på besøk hos Bjørg og Hans Jørgen i Furustadvegen en gang. Pappa møtte ham en ettermiddag på Vestsida og lurte på "om ikke Omre ville ta en tur oppom en kveld". Den aldrende forfatter hørte ikke helt godt og forstod det som "i kveld" og troppet opp noen timer seinere. Bjørg og Hans Jørgen bød på et improvisert måltid med reker og hvitvin, Omre bød på historier. Han var en storyteller av rang.

Det var Hans Jørgen som prakka Omre, og spesielt Smuglere, på Tor Arne og meg tidlig på nittitallet. I 1995 gikk FIT av stabelen for første gang og vår versjon av Smuglere ble spilt på Sjøfartsmuseet, en lang reise var påbegynt. Jeg er glad for at pappa fikk med seg premieren vår i sin oransje regnfrakk. Siden debuten i 1935 skrev Arthur Omre 14 romaner, en betydelig serie noveller og minst to skuespill. Han ble oversatt til mange språk, en periode var han stor i Russland. Det påstås at Smuglere var den mest solgte bok i Norge etter bibelen. Neste år kommer en større spillefilm basert på hans liv og verk.

Tekstene, særlig de tidlige arbeidene hans, er en praktfull hardkokt miks av barsk kynisme og undertrykt romantikk. Stilen er kjapp og usentimental, handling på handling uten dødpunkter; nettopp noe for teaterfolk som oss. Og romanen står seg like godt åtti år etter at den utkom. I disse knausgård-tider spørres det sikkert hva som er sant og hva som er diktning i hans fortelling fra forbudstida. Omre skal få siste ord, det ville han sikkert likt:

- Sannheten var mye verre, gudbevaremegvel.

Arthur Omre (1887-1967) er gravlagt på vestre Forsgrunn kirkegård.

Lars Vik

SMUGLERE VSOP

Basert på Arthur Omres roman Smuglere.

Produsert av Grenland Friteater.

Nypremierre Sjøfartsmuseet, Porsgrunn onsdag 10. juni.

Idé og manus: Lars Vik og Tor Arne Ursin

Regi: Tor Arne Ursin

Anton Juel: Lars Vik

Hugo Larsen: Joakim Dan Jørgensen

Klara: Geddy Aniksdal

Jenny: Kjersti Posti Høgli

Elsa: Anne-Sophie Erichsen

Karl Rudd: Anders Høgli

Politikonstabel 1: Leif Arild Sanden

Politikonstabel 2: Tobias Vik

Sekretær Wroldsen: Cecilie Graasvold

Sjåfør mm: Frank Severinsen

Bandet:

Guttorm Guttormsen, komponist, musikalsk ansvarlig, saksofon

Leif Winther, barytonsaksofon, sang

Anette Røde Hagnell, piano, trekkspill, sang

Øvrige medvirkende:

Wenche Kowalski Myrland, Kathrine Asdahl, Tormod Haugen,

Ravn Rognlien, Kirsten Lassen, Thomine Bjønnes, Inger Bergan,

Sander Jordbakke, Kjell Jansen, Arne Restad, Jan Nyberg,

Signy Willums, Brit Wiedswang, Ove Morschau, Magne Kvande,

Harald Otto Dille, Cecilie Godal og Marichen Willums

Prod.leder: Sara Serrano
Teknisk leder: Agnar Ribe
Tekniker: Lars Løberg
Tekniker og båtkyndig: Bjørn Nikolaisen
Scenograf og rekvisitør: Maria Løkken
Lysdesign: Jean Vincent Kerebel
Kostyme: Guro Dale
Søm: Liv Dale, Heidi Grønsund
Frisør: Stine Bolstad
Lyd: Audiopol Live, Ole Gunnersen
Statistkoordinator: Cecilie Graasvold
Fotograf: Dag Jenssen
Øvrig stab: Jakub Creha, Pietro Poggiali
Produsent: Hans Petter Eliassen

Arrangør: Forsgrunn Internasjonale Teaterfestival

Alle bildene i programmet er tatt av fotograf Dag Jenssen.

Biler og båter:

Damfoss er lånt av Klaus Tangen

Frammen er lånt av Odin Brubakken

Chevrolet lastebil er lånt av Dag Holmer

Overland Whippet er lånt av og kjøres av Jarle Rønjom

Motorsykkkel er lånt av Terje Olsen

Div. sykler er lånt av Vidar Kristiansen

Scan QR-koden
og last ned
PIT-appen!

SMUGLERE VSOP 2015

GJENGEN TIL ANTON JUEL:

Frank Severinsen, Arne Restad, Ove Norschau, Jan Myberg, Tor-
mod Haugen, Joakim Dan Jørgensen, Lars Vik, Kjersti Posti Høgli
og Anne-Sophie Erichsen

GJENGEN TIL KARL RUDD:

Cecilie Godal, Magne Kvande, Harald Otto Dille, Brit Wiedswang, Signy Willums, Kjell Jansen og Anders Høgli

16.-20. JUNI

PIT - Norges største teaterfestival

FOLKEFESTEN ER 20 ÅR!

SE HELE PROGRAMMET PÅ WWW.PITFESTIVAL.NO

PIT
20
1995 - 2015

BOKA OM PIT - ÅRETS GAVE!

PIT gjennom 20 år i tekst og bilder.
Selges på Ælvespeilet, Friteatret
og Ark bokhandel.

Hele
byen
-en scene

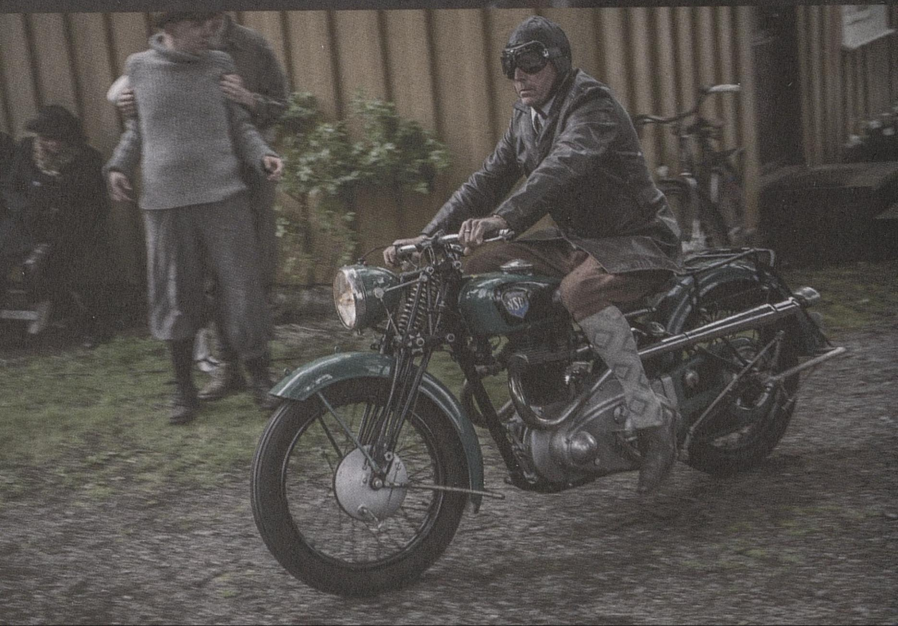

STØTTET AV - TAKK TIL:

Skien kommune v/ingeniørvesenet, Porsgrunn kommune v/Finn Resch, SkrotTor, Laila Høgli, Vidar Kristiansen, Terje Olsen, Odin Brubakken, Telemark Museum, DuVerden Sjøfartsmuseum og vitensenter, Veitrafikksentralen og Sven Omre Kjosbakken med familie.

KULTURDEPARTEMENTET

FORTELLINGER OM FRIHET

Festforestilling for Bjørg Vik 80 år

Ælvespeilet

Onsdag 30. september kl 18.30

MEDVIRKENDE:

Grenland Friteater og venner
i tett samspill med Guttorm
Guttormsens ork., Vigdis Hjorth,
Lena Barth Aarstad, Teater Ibsen,
Dans i Grenland, kvinnekoret
Andante, unge amatører m.fl.

Forfatteren vil være tilstede.

Billetter kr. 360,-

www.elvespeilet.no / 35 54 70 05

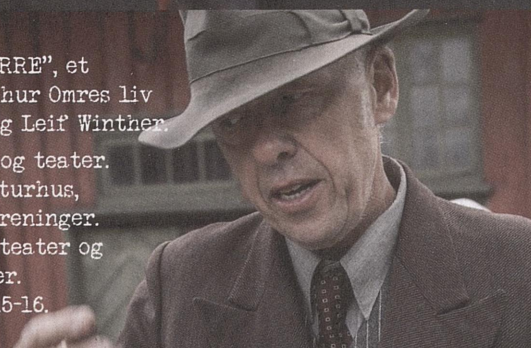
Arr. av Grenland Friteater
i samarbeid med Porsgrunn kommune,
Litteraturgarasjen, Cappelen Damm.

Portrett av Øyvind Hansen

“SANNHETEN ER MYE VERRER”, et
scenisk program om Arthur Omres liv
og verk med Lars Vik og Leif Winther.

Høytlesning, biografi og teater.
Skreddersydd for kulturhus,
biblioteker og leseforeninger.
Koprod. Grenland Friteater og
Lars Vik Produksjoner.
På repertoaret i 2015-16.

"Les alt om spritslaget!"

"Chicago-tilstander i Norge!
To brave politifolk nær
skutt av gangstere!"

GRENLAND FRITEATER

Huken 3D, 3921 Forsgrunn
www.grenlandfriteater.com